

CETATEA ACOPERITĂ DE-O CĂCIULĂ

Nici o pălărie, nici un joben, ci o căciulă soioasă, cu marginile roase, o căciulă de oaie (probabil) cu blana gălbejită și rărită. De te-apropii și-o ridici, cercetând-o pe dinăuntru, te-năbușă duhoarea – un amestec de mirosuri cu obârșii de la preistorie la „boutique“ post-otoman.

Închiiuți-vă, apoi, că de sub căciulă nu fâșnește un iepure alb, cum s-ar putea întâmpla cu jobenul iluzionistului, ci, acoperită de blana slinoasă, zace în adormire o Cetate. Da, o cetate. O urbe, cândva fortăreață, cândva așezare romană, apoi medievală, un burg concentrând ocupații specifice locuitorilor din afara agriculturii. Tocmai de aceea e dramatică supunerea sa în fața căciulii uzate.

Cândva, sub ogive și portaluri gotice, ori printre coloanele baroce întâlneai oameni gravi, puțin cam rigizi, totuși politicoși, salutându-se respectuos în trei limbi – nu neapărat iubindu-se, dar tolerându-se, muncind împreună, înțelegându-se dincolo de proveniența etnică ori de poziția în ierarhia socială.

Că lucrurile s-au schimbat în toată lumea, în întreaga țară și nu doar la Cluj, e un fapt banal, asupra căruia n-ar merita să insistăm dacă... Ei, dacă întâmplător Clujul – ori acest Cluj-Napoca – nu ar fi așezat în inima Transilvaniei drept cel mai reprezentativ oraș din zonă! Dacă nu și-ar fi lăsat pe aici urmele învățării întemeietorii Școlii Ardelene, dacă n-ar fi orașul neuitatelor biserici: catolică, ortodoxă și protestantă, al sinagogilor de-o melancolică eleganță, Clujul universitarilor de întinsă faimă, Clujul toamnelor și al tuturor anotimpurilor muzicale, Clujul cărții, orașul terenurilor sportive mult invidiate; de n-ar fi orașul unei arhitecturi fanteziste unde recunoști, totuși, unitatea stilului central-european; Clujul unde regăsești (vezi Caragiale) se simțeau fericiți părându-li-se că se află mai aproape de civilizație – chiar erau... în plină civilizație! Și, firește, în plină cultură cu aromă europeană. Aromă, și nu anvergură! Dacă... n-ar fi orașul unui teatru dramatic și liric de recunoscută tradiție...

Întâlnesc la București persoane ce întrețin o adevărată mitologie a Ardealului. Cinste lor! Deși mi-este oarecum jenă de naivitatea lor entuziastă. Le recomand călduros să-și expună

bunele sentimente la fața locului. Să organizeze, bunăoară, grupuri turistice la aniversarea a 75 de ani de teatru românesc, în decembrie 1994.

Și, pentru că am ajuns la teatru, revin la trista poveste cu „căciula“, simbol al agresivității provincialismului pseudo-rural, al șovinismului grosolan, respingând cu făfnă lucrurile pe care n-a apucat să le înțeleagă – adică totul, în afară de memoria tulbură a unor la fel de tulburi origini.

Fiindcă nicăieri, probabil, nu veți întâlni o mai mare infiltrare a terorii ciobăniei pervertite ca în acest oraș cultural. De aceea, capul atacurilor a fost tocmai cultura, sub toate formele ei. Să mă ierte excepțiile – ele vor fi oriunde și oricând excepții menite să întărească regula degringoladei.

Teatrul e o formă prea directă a expresiei artistice pentru a-ți permite să trișezi. În teatru, impostura se vede mărită ca sub lentile. Orice lipsă a bucuriei jocului, neîncrederea în parteneri și în regizor, lenea de-a gândi sau de-a încerca mai mult decât ți se cere, plictisul, meschinăria, invidia, prostia – totul e vizibil. „Căciula“ ascunde strălucirile, dar lasă liber mirosul fetid al morții...

Dacă „întâiul cetățean“ al Clujului a voit să împlante o jalnic-ridicolă arătare statuară între Teatrul Național și catedrală, ofensând prin hidoșenie cele două edificii emblematice – cum e posibil ca oamenii de teatru să-i fi cedat? Au cedat alții, ei și? Cum e posibil să-și fi abandonat altarul scenei la repetiții, cuprinși de febra „caritasistă“? Cum e posibil să se lase gospodăriți de sferotodocți ai economiei și contabilității, ce-și permit sfaturi artistice, îndrăznind să impună „directive“ ridicole sau iresponsabile în lăcașul Thaliei? Ascultarea unui sfat e semn de înțelepciune, dar supunerea fără discernământ în fața imbecilității e diabolică.

În decembrie 1994 se vor aniversa la Cluj 75 de ani de teatru românesc/teatru național.

Tot ce-mi rămâne să sper e ca, sub miasmele „căciulii“ trase în bronz, să ajungă destul aer pentru ca aniversarea să nu se preschimbe într-o comemorare.

MONICA GHET